

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

dėl internetu parduodamų gaminių rinkos priežiūros

(Tekstas svarbus EEE)

(2017/C 250/01)

Turinys

ĮVADAS	2
A DALIS. INTERNETU PARDUODAMIEMS GAMINIAMS TAIKYTINA TEISINĖ SISTEMA	3
1. SAŲOKA „PATEIKIMAS RINKAI“ KALBANT APIE PARDAVIMĄ INTERNETU	4
1.1. Sąvoka „pateikimas rinkai“ apskritai	4
1.2. Sąvoka „pateikimas rinkai“ e. prekybos srityje	5
2. RINKOS PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ VAIDMUO IR PAREIGOS	6
3. EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJŲ VAIDMUO IR PAREIGOS	6
3.1. Gamintojai, įgaliotieji atstovai, importuotojai ir platintojai	6
3.2. Realizavimo paslaugų teikėjai	6
3.2.1. Realizavimo paslaugų teikėjų vaidmuo internetinėje tiekimo grandinėje	6
3.2.2. Realizavimo paslaugų teikėjų pareigos internetinėje tiekimo grandinėje	7
3.3. Kiti atitinkami subjektai	9
3.3.1. Deklarantas pagal Sąjungos muitinės kodeksą	9
3.3.2. Tarpinių paslaugų internetu teikėjai	9
3.3.3. Pašto paslaugų teikėjai	11
B DALIS. PRAKTINIAI INTERNETU PARDUODAMŲ GAMINIŲ RINKOS PRIEŽIŪROS ASPEKTAI	11
1. BENDRIEJI RINKOS PRIEŽIŪROS PRINCIPAI	11
2. STRATEGIJA IR INTERNETINĖS RINKOS PRIEŽIŪROS PLANAVIMAS	12
3. INTERNETO RINKOS PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS	12
4. INTERNETO TYRIMŲ YPATUMAI IR POREIKIAI	13
5. TAISOMIEJI VEIKSMAI, SUSIJĘ SU INTERNETU PARDUODAMAIMS GAMINIAIS	14
5.1. Taisomieji veiksmai, priklausantys nuo ekonominės veiklos vykdytojo buvimo vietos	14
5.1.1. Jei ekonominės veiklos vykdytojas yra valdžios institucijos jurisdikcijoje	14
5.1.2. Jei ekonominės veiklos vykdytojo buvimo vieta yra ES, tačiau už valdžios institucijos jurisdikcijos ribų ...	14
5.1.3. Jei ekonominės veiklos vykdytojas įsikūręs už ES ribų	15
5.2. Taisomieji veiksmai, skirti internetu parduodamiems gaminiams	15

C DALIS.	VARTOTOJŲ IR ĮMONIŲ INFORMUOTUMO APIE INTERNETU PARDUODAMŲ GAMINIŲ SAUGĄ IR ATITIKTĮ REIKALAVIMAMS DIDINIMAS	16
1.	VARTOTOJŲ INFORMUOTUMO DIDINIMAS	16
1.1.	Ką vartotojams naudinga žinoti?	17
1.2.	Kaip valstybės narės turėtų informuoti vartotojus apie gaminių saugos aspektus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti perkant internetu?	17
1.2.1.	Valdžios institucijų interneto svetainės	17
1.2.2.	Žiniasklaidos ir informuotumo didinimo kampanijų naudojimas	18
1.2.3.	Vartotojų skundų sistemos	18
2.	ĮMONIŲ INFORMUOTUMO DIDINIMAS	18

ĮVADAS

Internetas pakeitė vartotojų apsipirkimo įpročius ir įmonių prekių bei paslaugų reklamos ir pardavimo būdus. E. prekyba leidžia vartotojams ir įmonėms sąveikauti kitaip ir didina vartotojų gerovę, nes internete kainos mažesnės, o pasirinkimas didesnis ⁽¹⁾. E. prekyba sparčiai auga ir gali daug prisidėti siekiant Europos Sąjungos (ES) ekonomikos augimo tikslų ⁽²⁾.

Tačiau dėl e. prekybos plėtros kyla tam tikrų iššūkių, susijusių su vartotojų ir kitų galutinių naudotojų sveikatos apsauga ir sauga, dėl pavojingų ne maisto produktų ir (arba) gaminių, neatitinkančių derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose gaminiams nustatytų reikalavimų (toliau – reikalavimų neatitinkantys gaminiai) ⁽³⁾. Šioje srityje ir palyginti su prekyba ne internetu, valstybių narių rinkos priežiūros institucijos patiria įvairių sunkumų, pavyzdžiui:

- i) sunkumų susijusių su internete siūlomų pirkti gaminių atsekamumu ir atsakingų ekonominės veiklos vykdytojų nustatymu;
- ii) vis daugiau už ES ribų įsikūrusių ekonominės veiklos vykdytojų savo gaminius parduoda internetu; gaminiai taip pat parduodami tiesiogiai ES vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams, todėl sunku užtikrinti gaminius reglamentuojančių taisyklių taikymą;
- iii) sudėtinga atlikti rizikos vertinimą ar saugos bandymus, nes neįmanoma fiziškai gauti gaminių;
- iv) sudėtinga gauti tikrintinų gaminių pavyzdžius, nes pagal atitinkamus tam tikrų valstybių narių teisės aktus neleidžiama jų įsigyti internetu arba anonimiškai (pavyzdžiui, atlikti kontrolinių pirkimų);
- v) dėl internetinės aplinkos iškyla sunkumų taikant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/95/EB dėl bendros gaminių saugos (Bendros gaminių saugos direktyva) ⁽⁴⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 765/2008, nustatantį su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ⁽⁵⁾;
- vi) vartotojams ir įmonėms trūksta informacijos apie saugių ir reikalavimus atitinkančių gaminių pirkimą internetu.

Šio pranešimo tikslas – padėti valstybių narių valdžios institucijoms vykdyti ES teisės aktus dėl ne maisto produktų saugos ir atitikties reikalavimams. Šis dokumentas susijęs su materialiosiomis prekėmis ir nesusijęs su neįtaisytąja programine įranga ir programomis. Šis pranešimas susijęs su Bendros gaminių saugos direktyva ir Reglamentu (EB) Nr. 765/2008 – dviem pagrindiniais teisės aktais, kuriais reglamentuojama rinkos priežiūra ir sauga, taip pat internetu parduodamų gaminių atitiktis reikalavimams. Pranešime taip pat aprašoma geroji patirtis internetu parduodamų gaminių rinkos priežiūros bei bendravimo su įmonėmis ir vartotojais srityje.

⁽¹⁾ 2011 m. *Civic Consulting* atlikame E. prekybos mažmeninėmis prekėmis veikimo ir interneto rinkodaros bei pardavimo būdų vartotojų rinkos tyrime buvo apskaičiuota, kad dėl bendrosios ES e. prekybos rinkos, kuri sudarytų 15 % viso e. prekybos, vartotojų gerovė (dėl mažesnių kainų internete ir didesnio pasirinkimo vartotojams) padidėtų 204,5 mlrd. EUR per metus.

⁽²⁾ Remiantis 2015 m. duomenimis, 65 % internetą privačiais tikslais naudojusiu asmenų tais metais taip pat pirko prekių ar paslaugų internetu. Šaltinis – Eurostatas.

⁽³⁾ Žr. Komisijos pranešimą „Mėlynasis vadovas dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo, 2016 m.“ (OL C 272, 2016 7 26).

⁽⁴⁾ 2001 m. gruodžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/95/EB dėl bendros gaminių saugos (OL L 11, 2002 1 15, p. 4).

⁽⁵⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

Geresnis internetu parduodamiems gaminiams taikomų ES taisyklių vykdymas padeda užtikrinti, kad ne maisto produktai būtų saugūs, ir apsaugoti ES vartotojų ar kitų galutinių naudotojų sveikatą ir saugą. Geresnė gaminių sauga ir atitiktis reikalavimams e. prekyboje didina pasitikėjimą internetinėmis rinkomis ir leidžia vystytis e. prekybai. Geresnis vykdymo užtikrinimas taip pat padeda užtikrinti vienodas sąlygas ekonominės veiklos vykdytojams tradicinėje ir internetinėje tiekimo grandinėse, taip pat ES ir už ES ribų įsikūrusiems ekonominės veiklos vykdytojams. Todėl pranešimu prisidedama įgyvendinant vieną iš Komisijos prioritetų: toliau plėtoti bendrąją skaitmeninę rinką.

Šis pranešimas skirtas valstybėms narėms, Islandijai, Lichtenšteiui ir Norvegijai – šalims, pasirašiusioms Europos ekonominės erdvės susitarimą ⁽⁶⁾ (EEE). Todėl, kai jame minima ES, Sąjunga arba bendroji rinka, reikėtų suprasti, kad turima omenyje EEE arba EEE rinka.

Šio pranešimo tikslas – padėti geriau suprasti gaminiams taikomus ES teisės aktus ir padėti užtikrinti, kad šie teisės aktai būtų vienodžiau ir nuosekliau taikomi internetu parduodamiems gaminiams. Jame atsižvelgiama į diskusijas su valstybių narių valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais, vykusias 2013–2016 m. bendradarbiavimo proceso metu.

Tai yra rekomendacinis dokumentas, nes teisinę galią turi tik pačių Sąjungos teisės aktų tekstai. Juo siekiama pateikti rekomendacijas, grindžiamas esama kolektyvine patirtimi ir geriausia praktika. Pateikiama informacija yra bendro pobūdžio – ji nėra konkrečiai skirta tam tikram asmeniui ar organizacijai.

Autoritetingai aiškinti ES teisę priklauso tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai. Šiame dokumente išreikštas požiūris negali iš anksto nulemti Europos Komisijos pozicijos būsimose Teisingumo Teismo bylose. Nei Europos Komisija, nei joks asmuo, veikiantis Komisijos vardu, nėra atsakingas už tai, kaip toliau nurodyta informacija gali būti panaudota.

Kadangi pranešime atspindėta jo rengimo metu buvusi padėtis, pateiktos gairės vėliau gali būti pakeistos.

A DALIS. INTERNETU PARDUODAMIEMS GAMINIAMS TAIKYTINA TEISINĖ SISTEMA

A dalyje pateikiamos Bendros gaminių saugos direktyvos ir Reglamento (EB) Nr. 765/2008 taikymo internetu parduodamiems gaminiams ⁽⁷⁾ gairės.

Bendros gaminių saugos direktyvos tikslas – užtikrinti, kad Sąjungos rinkai pateikiami gaminiai būtų saugūs. Joje nustatomi rinkos priežiūros organizavimo ir vykdymo reikalavimai, susiję su vartoti skirtų ne maisto produktų sveikatos ir saugos aspektais. Tai yra ir tie gaminiai, kurie tiekiami ar pateikiami vartotojams naudoti teikiant paslaugas. Bendros gaminių saugos direktyva taikoma visoms vartoti skirtoms ne maisto prekėms, jei ES teisės aktuose, kuriais reglamentuojama atitinkamų gaminių sauga, nėra kitų nuostatų, kuriomis siekiama to paties tikslo ⁽⁸⁾. Todėl ši direktyva yra tarsi apsauginis tinklas, nes ji taikoma vartojimo prekėms, kurioms netaikomos konkretnės gaminiams taikomų ES teisės aktų nuostatos.

Reglamente (EB) Nr. 765/2008, kuriuo siekiama užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos ir saugos apskritai, naudotojų sveikatos ir saugos darbo vietoje, aplinkos ir kt. apsaugos lygį, nustatomi visų vartoti skirtų ir vartoti neskirtų prekių, kurioms taikomi derinamieji Sąjungos teisės aktai, susiję su gaminiiais, rinkos priežiūros organizavimo ir vykdymo reikalavimai ⁽⁹⁾. Reglamentas (EB) Nr. 765/2008 taikomas visiems gaminiams, kai kituose esamuose arba būsimuose

⁽⁶⁾ OL L 1, 1994 1 3, p. 3.

⁽⁷⁾ Pagal Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio a punkto apibrėžtį gaminytis – tai kiekvienas gaminytis, taip pat ir paslaugų teikimo srityje, kuris yra skirtas vartotojams arba gali galimomis iš anksto pagrįstai numatytais sąlygomis būti jų vartojamas, nors jiems ir neskirtas, ir kuris yra tiekiamas arba prieinamas už atlyginimą ar be jokio atlyginimo, vykdant komercinę veiklą, nepaisant to, ar jis yra naujas, naudotas ar perdirbtas. Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 15 straipsnio 4 dalį gaminytis – tai medžiaga, preparatas ar prekė, pagaminta gamybos proceso metu, išskyrus maisto produktus, pašarus, gyvus augalus ir gyvūnus, žmogaus kilmės produktus, augalines ir gyvūnines kilmės produktus, tiesiogiai susijusius su jų būsima reprodukcija.

⁽⁸⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 1 straipsnio 2 dalis.

⁽⁹⁾ Neišsamus gaminiams taikomų derinamųjų Sąjungos teisės aktų sąrašas pateiktas 2016 m. balandžio 5 d. Komisijos pranešimo C(2016) 1958 final „Mėlynasis vadovas dėl gaminius reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo, 2016 m.“ I priede, skelbiamame adresu http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=en&title=%E2%80%98Blue-Guide%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules.

derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose nėra specialiųjų nuostatų, kurios būtų to paties pobūdžio, darytų tokį patį poveikį ar kuriomis būtų siekiama to paties tikslo, kaip ir reglamentu⁽¹⁰⁾. Be to, konkreitiems sektoriams skirti teisės aktai taikomi energetikos produktų pardavimui internetu⁽¹¹⁾ siekiant papildyti ES energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo ir ekologinio projektavimo reglamentus⁽¹²⁾, kuriais siekiama sumažinti energijos vartojimą ir užtikrinti vartotojų informavimą.

Kad Bendros gaminių saugos direktyva ir Reglamentas (EB) Nr. 765/2008 būtų taikomi, pirmiausia reikia įvertinti, ar gaminius tiekiamas vykdant komercinę veiklą. Gaminiai tiekiami vykdant komercinę prekybą internetu, jei interneto veiklos vykdytojas⁽¹³⁾ siūlo juos ES vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams. Paprastai gaminiai siūlomi pirkti internetu mainais už užmokestį. Vis dėlto nemokamas gaminių tiekimas tam tikromis sąlygomis taip pat gali būti laikomas komercine veikla⁽¹⁴⁾. Vartotojų tarpusavio pardavimas paprastai nelaikomas komercine veikla⁽¹⁵⁾, todėl jam netaikoma Bendros gaminių saugos direktyva ar Reglamentas (EB) Nr. 765/2008.

Toliau nurodyti trys pagrindiniai ES teisinės sistemos aspektai laikomi svarbiausiais pardavimo internetu atžvilgiu:

- sąvoka „pateikimas rinkai“,
- rinkos priežiūros institucijų pareigos ir
- atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų pareigos.

Tolesniuose skyriuose šie trys aspektai išaiškinami kalbant apie pardavimą internetu.

1. Sąvoka „pateikimas rinkai“ kalbant apie pardavimą internetu

1.1. Sąvoka „pateikimas rinkai“ apskritai

Bendros gaminių saugos direktyva, Reglamentas (EB) Nr. 765/2008 ir derinamieji Sąjungos teisės aktai pagal atitinkamą jų taikymo sritį taikomi gaminiams, pateikiamiems Sąjungos rinkai neatsižvelgiant į pardavimo būdą, įskaitant nuotolinę ir internetinę prekybą⁽¹⁶⁾. Todėl, neatsižvelgiant į pardavimo būdą, ES rinkai pateikiami gaminiai turi būti saugūs ir atitikti taikytinus teisės aktus.

Reglamente (EB) Nr. 765/2008 sąvoka „pateikimas į rinką“ apibrėžiama kaip „gaminio tiekimas [Sąjungos] rinkai pirmą kartą“, o „tiekimas rinkai“ apibrėžiamas kaip „gaminio, skirto platinti, vartoti ar naudoti [Sąjungos] rinkoje, tiekimas vykdant komercinę veiklą už atlygį arba be jo“⁽¹⁷⁾. Šios sąvokos sukelia teisinės pasekmes, nes nustatomi atsakingi ekonominės veiklos vykdytojai⁽¹⁸⁾ ir atitinkami jų įpareigojimai pagal gaminiams taikomus derinamuosius Sąjungos teisės aktus, kaip išsamiai paaiškinta Mėlynajame vadove⁽¹⁹⁾.

Bendros gaminių saugos direktyvoje nevertinama sąvoka „gaminio tiekimas [pateikimas] rinkai pirmą kartą“ ir vietoj to pakaitomis vartojamos sąvokos „pateikimas į rinką“, „tiekimas“ ir „pateikimas“, neapibrėžiant nė vienos iš jų⁽²⁰⁾⁽²¹⁾. Pagal Bendros gaminių saugos direktyvą ekonominės veiklos vykdytojai nustatomi pagal tai, ar jų veikla gali turėti poveikį gaminio saugos ypatybėms⁽²²⁾. Kartu pagal Bendros gaminių saugos direktyvą „pateikimu į rinką“ galima

⁽¹⁰⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 5 konstatuojamoji dalis.

⁽¹¹⁾ Žr., pvz., 2014 m. kovo 5 d. Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 518/2014 dėl su energija susijusių gaminių ženklavimo internete.

⁽¹²⁾ Derinamųjų teisės aktų, kuriuose nustatomi reikalavimai energiją taupantiems gaminiams, apžvalga pateikiama adresu <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>.

⁽¹³⁾ Interneto veiklos vykdytojai yra atitinkamai internete veikiančys gamintojai, importuotojai arba platintojai, kaip apibrėžta Bendros gaminių saugos direktyvoje ir Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

⁽¹⁴⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio a punktas ir Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 1 dalis.

⁽¹⁵⁾ Vis dėlto tai, ar vartotojų tarpusavio pardavimo prekė tiekiamas vykdant komercinę veiklą, ar ne, reikia įvertinti kiekvienam konkrečiam atveju, atsižvelgiant į visus reikšmingus kriterijus, kaip antai tiekimo reguliarumą, tiekėjo ketinimą ir kt.

⁽¹⁶⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 7 konstatuojamoji dalis.

⁽¹⁷⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnis.

⁽¹⁸⁾ Pavyzdžiui, importuotojas yra ekonominės veiklos vykdytojas, kuris pateikia gaminius rinkai, o platintojas yra ekonominės veiklos vykdytojas, tiekiantis juos rinkai, žr. Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 5 ir 6 dalis.

⁽¹⁹⁾ Komisijos pranešimas C(2016) 1958 final.

⁽²⁰⁾ Pavyzdžiui, 1 straipsnio 1 dalis, 2 straipsnio a punktas, 3 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio 2 ir 3 dalys. Be to, Bendros gaminių saugos direktyvoje šiomis aplinkybėmis taip pat nurodytas „tiekimas“ (pvz., 2 straipsnio a punktas, 5 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa, 5 straipsnio 2 dalis ir 6 konstatuojamoji dalis).

⁽²¹⁾ Reglamente (EB) Nr. 765/2008 pateiktų sąvokų apibrėžčių neįmanoma *mutatis mutandis* pritaikyti siekiant taikyti Bendros gaminių saugos direktyvą.

⁽²²⁾ Pavyzdžiui, sąvoka „gamintojas“ apima „tiekimo grandinės profesionalus, jei jų veikla gali daryti poveikį gaminio saugos ypatybėms“, o „platintojas“ – tai „kiekvienas tiekimo grandinės profesionalas, kurio veikla neturi poveikio gaminio saugos ypatybėms.“

laikyti įvairius tiekimo grandinės etapus, įskaitant „pirmąjį“ gaminio pateikimą rinkai ir paskesnę tiekimą (pavyzdžiui, kai tai daro platintojas) arba teikimą (pavyzdžiui, teikiant paslaugą⁽²³⁾).

Todėl gaminiai, kuriems taikomi derinamieji Sąjungos teisės aktai, ir gaminiai, kuriems taikoma Bendros gaminių saugos direktyva, turi būti saugūs nuo tada, kai jie pirmą kartą pateikiami Sąjungos rinkai⁽²⁴⁾.

1.2. Sąvoka „pateikimas rinkai“ e. prekybos srityje

Pagal e. prekybos verslo modelius gaminiai gali pasiekti vartotojus ar kitus galutinius naudotojus įvairiais kanalais.

a) Gamintojas (angl. *manufacturer*)⁽²⁵⁾, importuotojas⁽²⁶⁾, platintojas⁽²⁷⁾ arba gamintojas (angl. *producer*)⁽²⁸⁾ yra įsisteigęs ES

Jei gamintojas, importuotojas arba platintojas įsisteigęs ES, palyginti su tu atveju, kai gaminiai siūlomi tradicinėse parduotuvėse, skiriasi tik pardavimo būdas⁽²⁹⁾. Gaminiai, kuriuos internetu vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams Sąjungos rinkoje siūlo pirkti ES įsisteigęs gamintojas, importuotojas arba platintojas, laikomi pateiktais Sąjungos rinkai. Todėl jie turi atitikti gaminiams taikomus ES teisės aktus.

b) Gamintojas⁽³⁰⁾, importuotojas⁽³¹⁾ ir platintojas⁽³²⁾⁽³³⁾ yra įsteigti ne ES

Gaminiams taikomi ES teisės aktai taip pat taikomi tais atvejais, kai internetu prekiaujantys pardavėjai, įsikūrę už ES ribų, prekes siūlo ES vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams. Todėl jei gamintojas, importuotojas ir platintojas įsisteigę ne ES, pirmiausia reikia nustatyti, ar ne ES įsisteigusio internetu prekiaujančio pardavėjo pasiūlymas skirtas ES vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams, siekiant įvertinti, ar gaminys yra pateikiamas Sąjungos rinkai.

Turi būti vertinamas kiekvienas konkretus atvejis, išsiaiškinant, ar iš interneto svetainės ir internetu prekiaujančio pardavėjo veiklos apskritai akivaizdu, kad jis ketina parduoti gaminius vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams valstybėse narėse. Būtų galima atsižvelgti į tokius aspektus: tarptautinį veiklos pobūdį, vartojamą valstybės narės kalbą ir valiutą (pavyzdžiui, eurus), vienoje iš valstybių narių registruotą domeno vardą, geografines vietas, į kurias gali būti siunčiamos prekės⁽³⁴⁾.

Jei interneto veiklos vykdytojas pristato prekes ES esančiais adresais, užmokestį už gaminį iš ES vartotojų ar kitų galutinių naudotojų priima ES naudojamomis valiutomis ir vartoja bet kurią ES kalbą, veiklos vykdytojas yra nukreipęs savo veiklą į ES vartotojus ar kitus galutinius naudotojus.

Jei ES vartotojų ar kitų galutinių naudotojų užsakyta gaminį fiziškai pristato konkretus ne ES įsikūręs internetu prekiaujantis pardavėjas, taip pat realizavimo paslaugų teikėjas, neatsižvelgiant į tai, ar jis įsikūręs ES, ar už jos ribų⁽³⁵⁾, tai nepaneigiamai patvirtina, kad gaminys pateikiamas ES rinkai. Valstybės narės yra įgaliotos imtis būtinų veiksmų prieš fiziškai įvykdant užsakymą, kaip tai leidžia suprasti ir Bendros gaminių saugos direktyvos, ir Reglamento (EB) Nr. 765/2008 nuostatos⁽³⁶⁾.

⁽²³⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio a punktas.

⁽²⁴⁾ Visų pirma žr. Bendros gaminių saugos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį.

⁽²⁵⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

⁽²⁶⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

⁽²⁷⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008 arba Bendros gaminių saugos direktyvoje.

⁽²⁸⁾ Kaip apibrėžta Bendros gaminių saugos direktyvoje.

⁽²⁹⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 7 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad direktyva turėtų būti taikoma gaminiams, nepaisant jų pardavimo būdų, įskaitant nuotolinę ir elektroninę prekybą.

⁽³⁰⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

⁽³¹⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

⁽³²⁾ Kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008 arba Bendros gaminių saugos direktyvoje.

⁽³³⁾ Kaip apibrėžta Bendros gaminių saugos direktyvoje.

⁽³⁴⁾ Taip pat žr. 2011 m. liepos 12 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo *L'Oréal / eBay*, C-324/09, 65 punktą ir 2010 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą sujungtose bylose C-585/08 ir C-144/09 *Peter Pammer / Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG*, C-585/08, ir sprendimą *Hotel Alpenhof GesmbH / Oliver Heller*, C-144/09.

⁽³⁵⁾ Dėl realizavimo paslaugų teikėjų žr. šio pranešimo 3.2 skirsnį.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 1 dalies d punkte nurodyta, kad priemonių galima imtis dėl kiekvieno gaminio, kuris gali būti pavojingas, laikinai, kol bus atlikti įvairūs saugos įvertinimai, patikrinimai ir kontrolė, uždrausti jį tiekti, siūlyti tiekti ir demonstruoti; taip pat žr. Reglamento (EB) Nr. 765/2008 16 straipsnio 2 dalį ir 15 straipsnio 4 dalį kartu su jo 2 straipsnio 17 dalimi.

Todėl jei gamintojai ar platintojai įsikūrę ne ES nukreipia savo pardavimo internetu pasiūlymus į Sąjungos rinką, jie privalo laikytis galiojančių gaminiams taikomų ES teisės aktų reikalavimų.

2. Rinkos priežiūros institucijų vaidmuo ir pareigos

Atitinkamos valstybių narių institucijos yra atsakingos už rinkos priežiūrą ir yra įgaliotos tikrinti, ar internetu parduodami gaminiai yra saugūs ir atitinka gaminiams taikomus ES teisės aktus. Be to, jeigu gaminiai perkami iš trečiojoje šalyje veikiančių interneto parduotuvių ir vėliau importuojami į ES, institucijos, atsakingos už išorinį sienų kontrolę, taip pat yra kompetingos⁽³⁷⁾ įsikišti, kiek tai susiję su gaminių sauga ir atitiktimi reikalavimams⁽³⁸⁾.

3. Ekonominės veiklos vykdytojų vaidmuo ir pareigos

Gaminių pardavimas internetu labai skiriasi, palyginti su įprastomis parduotuvėmis tiek pardavimo būdais, tiek naudojamomis tiekimo grandinėmis. Šiame skyriuje įvairių rūšių ekonominės veiklos vykdytojus, atliekančius tam tikrą vaidmenį internetu parduodamų gaminių tiekimo grandinėje, reikia analizuoti atsižvelgiant į taikytinus ES teisės aktus ir galimus kompetentingų rinkos priežiūros institucijų vykdomo veiksmus.

3.1. Gamintojai, įgaliotieji atstovai, importuotojai ir platintojai

Pagal Bendros gaminių saugos direktyvą gamintojams ir platintojams taikomi įpareigojimai taip pat taikomi, kai gaminiai parduodami internetu⁽³⁹⁾. Gamintojai privalo užtikrinti, kad rinkai pateikiami jų gaminiai būtų saugūs, o platintojai turi elgtis pakankamai apdairiai, kad užtikrintų atitiktį taikytiniams saugos reikalavimams⁽⁴⁰⁾. Direktyvoje taip pat numatytos tam tikros priemonės, kurių valstybių narių institucijos gali imtis dėl gaminių, kuriems taikoma direktyva, proporcingai rizikos dydžiui ir tinkamai atsižvelgdamos į atsargumo principą⁽⁴¹⁾.

Derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose ir Reglamente (EB) Nr. 765/2008 apibrėžiama⁽⁴²⁾ kiekvieno gaminių tiekimo grandinėje dalyvaujančio subjekto kategorija: gamintojas, įgaliotasis atstovas, importuotojas ir platintojas. Konkrečios jų pareigos derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose apibrėžiamos proporcingai jų vaidmeniui ir dalyvavimui tiekimo grandinėje. Gamintojui tenka didžiausia atsakomybė, nes jis gamina gaminį, todėl jį išmano ir gali įvertinti bei suvaldyti visą galimą riziką projektavimo ir gamybos etapais. Importuotojui⁽⁴³⁾ ir platintojui tenka mažesnė atsakomybė, nes jie nedalyvauja gamybos ir atitikties vertinimo etapuose. Mėlynajame vadove išsamiai apibūdinami visų kategorijų ekonominės veiklos vykdytojai ir pateikiama informacija apie jų vaidmenį ir pareigas. Tai taip pat taikoma internetinei tiekimo grandinei.

3.2. Realizavimo paslaugų teikėjai

3.2.1. Realizavimo paslaugų teikėjų vaidmuo internetinėje tiekimo grandinėje

Realizavimo paslaugų teikėjai atstovauja naujam verslo modeliui, kurį nulėmė e. prekyba. Šie subjektai teikia paslaugas kitiems ekonominės veiklos vykdytojams. Paprastai jie saugo gaminius, o gavę užsakymus supakuoja gaminius ir išsiunčia juos klientams. Jie taip pat gali tvarkyti grąžintus gaminius. Realizavimo paslaugų teikimo verslo modelių yra labai daug. Vieni realizavimo paslaugų teikėjai siūlo daug įvairių paslaugų, o kiti teikia tik pagrindinio lygio paslaugas. Skiriasi ir jų dydis ir mastas (nuo veikiančių pasauliniu mastu iki labai mažų įmonių).

⁽³⁷⁾ Vienais atvejais sprendimą dėl atitikties reikalavimams ir saugos turi priimti rinkos priežiūros institucijos, o kitais atvejais mutinė ir rinkos priežiūros institucijos yra ta pati organizacija. Tai priklauso nuo to, kaip nacionalinių rinkos priežiūros institucijų veikla yra organizuojama nacionaliniu lygmeniu.

⁽³⁸⁾ Reglamente (EB) Nr. 765/2008 27 straipsnio 1 ir 3 dalys.

⁽³⁹⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 7 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad direktyva turėtų būti taikoma gaminiams, nepaisant jų pardavimo būdų, įskaitant nuotolinę ir elektroninę prekybą.

⁽⁴⁰⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 3 ir 5 straipsniai.

⁽⁴¹⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnis.

⁽⁴²⁾ Ekonominės veiklos vykdytojai (gamintojas, įgaliotasis atstovas, importuotojas ir platintojas) ir jų pareigos apibrėžtos Reglamente (EB) Nr. 765/2008. Be to, 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos (OL L 218, 2008 8 13, p. 82) pateikiamos pavyzdinės nuostatos, kurias reikia integruoti į su gaminiams susijusius teisės aktus, ir šios standartinės nuostatos jau įtrauktos į daugiau kaip 10 „naujojo požiūrio“ direktyvų: pvz., Žaislų saugos direktyvą, Mažos įtampos direktyvą, Civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų direktyvą ir kt. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:lt:PDF>. Šie nurodymai taikomi nedarant poveikio konkretnėms ekonominės veiklos vykdytojų apibrėžtims ir susijusiems reikalavimams, nustatytiems konkrečioms sektoriams skirtuose teisės aktuose.

⁽⁴³⁾ Tačiau importuotojo atsakomybės lygis yra didesnis nei platintojo.

Dėl šio naujo realizavimo paslaugų teikėjų verslo modelio kyla klausimų, susijusių su jų pareigomis pagal gaminiams taikomus ES teisės aktus. Taip visų pirma yra tuo atveju, kai prekes tiekiantis ekonominės veiklos vykdytojas yra įsikūręs ne ES ir susitarimas dėl prekės tiekimo tiesiogiai sudarytas tarp šio ekonominės veiklos vykdytojo ir ES vartotojo ar kiti galutinių naudotojų, o ES nėra jokio ekonominės veiklos vykdytojo, kurį būtų galima identifikuoti ir kuris būtų laikomas atsakingu (pavyzdžiui, importuotojo ar įgaliotojo atstovo). Tokiu atveju vienintelis subjektas ES tiekimo grandinėje, kurį galima identifikuoti, dažnai yra realizavimo paslaugų teikėjas. Patirtis rodo, kad realizavimo paslaugų teikėjų pasirengimas bendradarbiauti su valdžios institucijomis labai nevienodas.

Internetu prekiaujančių ekonominės veiklos vykdytojų siūlomus gaminius gali saugoti ES įsikūrę realizavimo paslaugų teikėjai, kad būtų užtikrintas greitas pristatymas ES vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams. Todėl šių realizavimo paslaugų teikėjų saugomus gaminius būtų galima laikyti tiekiamais siekiant juos platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje ir todėl pateikiamais Sąjungos rinkai, ypač jei jie buvo išleisti į laisvą apyvartą prieš pradėdami juos saugoti realizavimo paslaugų teikėjo sandėlyje⁽⁴⁴⁾.

3.2.2. Realizavimo paslaugų teikėjų pareigos internetinėje tiekimo grandinėje

Siekdamos įvertinti galimas realizavimo paslaugų teikėjų pareigas pagal gaminiams taikomus ES teisės aktus, nacionalinės rinkos priežiūros institucijos turi žinoti, ar realizavimo paslaugų teikėjas yra atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas, kaip tai yra apibrėžta gaminiams taikomuose ES teisės aktuose.

3.2.2.1. Gamintojai, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008 arba Bendros gaminių saugos direktyvoje

Gamintojas apibrėžiamas kaip bet koks fizinis arba juridinis asmuo, kuris pagamina gaminį arba kuris užsako suprojektuoti ar pagaminti gaminį, ir kuris parduoda tą gaminį savo vardu arba naudodamas savo prekės ženklą⁽⁴⁵⁾. Paprastai realizavimo paslaugų teikėjai teikia ekonominės veiklos vykdytojo jau pagamintų gaminių saugojimo, pakavimo ir pristatymo paslaugas. Tačiau jei realizavimo paslaugų teikėjai prisistato kaip gamintojai, pažymėdami gaminius savo vardu / pavadinimu ar prekių ženklu, juos reikėtų laikyti gamintojais, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

Jei realizavimo paslaugų teikėjas prisistato kaip gamintojas, pažymėdamas gaminį savo vardu/pavadinimu, prekių ženklu ar kitu skiriamuoju ženklu, arba jei jis gaminį perdirba, pagal Bendros gaminių saugos direktyvą jį reikėtų laikyti gamintoju⁽⁴⁶⁾. Be to, pagal Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio e punkto iii papunktį tiekimo grandinėje veikiantis profesionalas laikomas gamintoju, jei jo veikla gali daryti poveikį gaminio saugos ypatybėms⁽⁴⁷⁾. Daryti poveikį gaminio saugos ypatybėms visų pirma reiškia pakeisti jo struktūrą, sudėtį ar pateikimą taip, kad kiltų rizika asmenų sveikatai ir saugai⁽⁴⁸⁾. Todėl jei realizavimo paslaugų teikėjai yra tiekimo grandinėje ir jų veikla daro poveikį gaminio saugos ypatybėms, pagal Bendros gaminių saugos direktyvą juos reikėtų laikyti gamintojais.

3.2.2.2. Įgaliotieji atstovai, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008, arba gamintojų atstovai, kaip apibrėžta Bendros gaminių saugos direktyvoje

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 įgaliotasis atstovas yra ES įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, gavęs gamintojo raštišką įgaliojimą veikti jo vardu ir atlikti konkrečias užduotis⁽⁴⁹⁾. Realizavimo paslaugų teikėjus galima laikyti įgaliotaisiais atstovais, jei jie įsikūrę ES ir turi prekes gaminančio ir rinkai jas teikiančio ekonominės veiklos vykdytojo rašytinį įgaliojimą, pagal kurį jie įgaliojami veikti šio veiklos vykdytojo vardu atliekant konkrečias užduotis.

Tam, kad ES įsikūrę realizavimo paslaugų teikėjai būtų laikomi gamintojų atstovais pagal Bendros gaminių saugos direktyvą, jie turi būti specialiai įgalioti gamintojo iš trečiosios šalies⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁴⁾ Šiuo paaiškinimu nesiekama atsakyti į klausimą dėl tarpininkų atsakomybės ir šiomis aplinkybėmis vartojama sąvoka „internetinio veiklos vykdytojas“ gali neapimti šių tarpininkų.

⁽⁴⁵⁾ Reglamente (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 3 punktas.

⁽⁴⁶⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio e punkto i papunktis.

⁽⁴⁷⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio e punkto iii papunktis.

⁽⁴⁸⁾ Žr. Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio b punktą.

⁽⁴⁹⁾ Reglamente (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 4 punktas.

⁽⁵⁰⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio e punktas.

3.2.2.3. Importuotojai, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008 ir (arba) Bendros gaminių saugos direktyvoje

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 importuotojas apibrėžiamas kaip Sąjungoje įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, kuris pateikia gaminį iš trečiosios šalies į Sąjungos rinką⁽⁵¹⁾. Realizavimo paslaugų teikėjai nepateikia savo saugomų gaminių rinkai, jei ne jie pirmieji siūlo gaminius platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje. Tokiu atveju realizavimo paslaugų teikėjai gauna gaminius iš internetu prekiaujančio pardavėjo paskesnėms paslaugoms teikti, todėl mažai tikėtina, kad juos būtų galima laikyti importuotojais, kaip tai apibrėžiama gaminiams taikomuose derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose. Tačiau atlikus konkretaus atvejo analizę gali paaiškėti, kad realizavimo paslaugų teikėjai yra importuotojai, kaip tai apibrėžiama derinamuosiuose Sąjungos teisės aktuose⁽⁵²⁾.

Kitaip nei Reglamente (EB) Nr. 765/2008, Bendros gaminių saugos direktyvoje importuotojas neapibrėžiamas; pagal šią direktyvą importuotojai tam tikromis aplinkybėmis laikomi gamintojais (visų pirma jei ES nėra gamintojo atstovo)⁽⁵³⁾. Kad ši sąvoka būtų taikoma veiksmingai, realizavimo paslaugų teikėjus pagal Bendros gaminių saugos direktyvą galima laikyti importuotojais, jei jų saugomi, žymimi, pakuojami ir pan. gaminiai yra kilę ne iš ES ir jie pateikia šiuos gaminius Sąjungos rinkai.

3.2.2.4. Platintojai, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008 ir Bendros gaminių saugos direktyvoje

Jei realizavimo paslaugų teikėjai nelaikomi gamintojais, įgaliojaisiais atstovais ar importuotojais ir jų veikla yra platesnė nei pasiuntinių paslaugų teikėjų, teikiančių siuntų dokumentų tvarkymo, rūšiavimo, vežimo ir pristatymo paslaugas⁽⁵⁴⁾, jie laikomi platintojais, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 765/2008.

Pagal Bendros gaminių saugos direktyvą platintojas – tai kiekvienas tiekimo grandinės profesionalas, kurio veikla neturi poveikio gaminio saugos ypatybėms⁽⁵⁵⁾. Pagal Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio f punktą frazė „turi poveikį gaminio saugos ypatybėms“ turi tokią pačią reikšmę kaip ir pagal šios direktyvos 2 straipsnio e punkto iii papunktį. Jei konkrečiu atveju įvertinus konkrečią veiklą nustatoma, kad realizavimo paslaugų teikėjo veikla neturi poveikio gaminio saugos ypatybėms, pagal Bendros gaminių saugos direktyvą juos galima laikyti platintojais tiekimo grandinėje, nebent jų veikla neapima daugiau nei pasiuntinių paslaugų teikėjų veikla⁽⁵⁶⁾.

Praktiškai tai reiškia, kad realizavimo paslaugų teikėjai, kurie gali būti laikomi platintojais, pagal derinamuosius Sąjungos teisės aktus ir Bendros gaminių saugos direktyvą turi tokias pareigas:

- 1) platintojai⁽⁵⁷⁾, pateikdami gaminius rinkai, turi elgtis deramai rūpestingai⁽⁵⁸⁾. Ši pareiga apibūdina bet kurio atsaikingo ir įprastai apdairaus veiklos vykdytojo elgesį, kuriuo siekiama užkirsti kelią žalai. Platintojai turi galėti įrodyti rinkos priežiūros institucijoms, kad elgėsi deramai rūpestingai⁽⁵⁹⁾;
- 2) prieš pateikdami gaminius rinkai, platintojai⁽⁶⁰⁾ turi patikrinti, ar:
 - a) gaminiai, jei taikytina, pažymėti CE ženklu (jei atitinka reikalavimus) ar kitaip pažymėti pagal teisės aktų reikalavimus;
 - b) kartu su gaminiu pateikta būtina informacija (pvz., naudotojų saugos instrukcijos, ES atitikties deklaracija);

⁽⁵¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 5 punktas.

⁽⁵²⁾ Rodiklis gali būti vardas / pavadinimas, registruotasis prekių ženklas ir ant gaminio ir (arba) lydimuosiuose dokumentuose nurodytas kontaktinis adresas.

⁽⁵³⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio e punktas.

⁽⁵⁴⁾ 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (Pašto paslaugų direktyva) (OL L 15, 1998 1 21, p. 14). Taip pat žr. šio pranešimo 3.3.3 skirsnį dėl pašto paslaugų teikėjų.

⁽⁵⁵⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 2 straipsnio f punktas.

⁽⁵⁶⁾ Pašto paslaugų direktyva; taip pat žr. šio pranešimo 3.3.3 skirsnį dėl pašto paslaugų teikėjų.

⁽⁵⁷⁾ Žr. Komisijos pranešimo C(2016) 1958 „Mėlynasis vadovas“ 3.4 skirsnį dėl platintojų ir konkretiems sektoriams skirtų teisės aktų, suderintų pagal Sprendimo Nr. 768/2008/EB pavyzdinį R5 straipsnį „Platintojų prievolės“ ir R7 straipsnį „Ekonominės veiklos vykdytojų identifikavimas“. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:lt:PDF>.

⁽⁵⁸⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 5 straipsnio 2 dalis.

⁽⁵⁹⁾ Taip pat žr. Komisijos pranešimo C(2016) 1958 „Mėlynasis vadovas“ 3.4 skirsnį. „Deramas rūpestingumas“ reiškia nuovokos, rūpestingumo, apdairumo, ryžto ir veiklos lygį tam tikromis aplinkybėmis. Todėl platintojo „deramo rūpestingumo“ pareiga gali būti atliekama įvairiais būdais, atsižvelgiant į aplinkybes ir, pavyzdžiui, gali apimti rizikos veiksniais grindžiamos kontrolės sistemą.

⁽⁶⁰⁾ Žr. 57 išnašą.

- c) yra įvykdyti ženklavimo, naudotojų instrukcijų ir kitų lydimųjų dokumentų kalbos reikalavimai;
 - d) yra įvykdyti gamintojo ir importuotojo atsekamumo reikalavimai;
- 3) platintojai ⁽⁶¹⁾ privalo bendradarbiauti su rinkos priežiūros institucijomis. Jei taikytina, jie turi:
- a) inicijuoti taisomąsias priemones, jei mano ar turi pagrindą manyti, kad gaminiai neatitinka reikalavimų ar yra pavojingi ⁽⁶²⁾;
 - b) padėti rinkos priežiūros institucijoms nustatyti už gaminių atsakingą gamintoją arba importuotoją ⁽⁶³⁾;
 - c) bendradarbiauti su valdžios institucijomis ir teikti visą informaciją bei dokumentus, būtinus atitikčiai įrodyti gavus pagrįstą prašymą, ir
 - d) nurodyti bet kurį ekonominės veiklos vykdytoją, kuris tiekė gaminius, ir kam jis tuos gaminius tiekė, per 10 metų laikotarpį (jei tai yra suderinti gaminiai) po to, kai gaminiai buvo jam pateikti arba kai jis juos patiekė.

Praktiškai tai reiškia, kad realizavimo paslaugų teikėjai, kurie gali būti laikomi platintojais, kaip paaiškinta pirmiau, turėtų galėti identifikuoti gamintoją ir susisiekti su juo ar bet kuriuo kitu interneto veiklos vykdytoju ⁽⁶⁴⁾, turėtų bendradarbiauti su valdžios institucijomis dėl bet kokių taisomųjų priemonių, ir, kiek tai įmanoma, turėtų imtis taisomųjų veiksmų (pavyzdžiui, sustabdyti pristatymą ir susisiekti su gamintoju ir bet kuriuo kitu interneto veiklos vykdytoju).

Galiausiai Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 4 dalies c punkte valstybių narių valdžios institucijoms leidžiama prireikus imtis bet kuriam asmeniui (išskyrus gamintoją ar platintoją, kaip apibrėžta Bendros gaminių saugos direktyvoje) skirtų priemonių, kad būtų bendradarbiaujama įgyvendinant veiksmus, kurių imamasi siekiant išvengti gaminio keliamos rizikos, laikantis proporcingumo principo ⁽⁶⁵⁾.

3.3. **Kiti atitinkami subjektai**

3.3.1. *Deklarantas pagal Sąjungos muitinės kodeksą*

Deklarantas yra muitinės deklaraciją pateikiantis asmuo ⁽⁶⁶⁾. Kompetentingos valdžios institucijos gali prašyti deklaratų bendradarbiauti vykdant rinkos priežiūros veiklą.

Sąjungos muitinės kodekso 188 ir 189 straipsniuose muitinė įgaliojama nagrinėti muitinės deklaraciją ir patvirtinamuosius dokumentus, tikrinti pateiktą informaciją, reikalauti, kad deklarantas pateiktų visus kitus dokumentus, tikrintų prekes ir imtų jų pavyzdžius. Už šių operacijų atlikimą atsako deklarantas, kuris taip pat padengia jų išlaidas.

3.3.2. *Tarpinių paslaugų internetu teikėjai*

Ekonominės veiklos vykdytojai gali pardavinėti gaminius tiesiogiai vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams interneto parduotuvėse ir taip pat gali naudoti interneto platformų teikiamas prekyvietes ⁽⁶⁷⁾.

Elektroninės komercijos direktyvoje ⁽⁶⁸⁾ nustatoma bendra elektroninės prekybos ES teisinė sistema. Nustatyti įpareigojimai taikomi, be kita ko, internetu prekiaujantiems prekių ir paslaugų pardavėjams ar interneto reklamos teikėjams, jei jie

⁽⁶¹⁾ Žr. 57 išnašą. Be to, Sprendimo Nr. 768/2008/EB pavyzdiniame R31 straipsnyje nustatyta, jog ekonominės veiklos vykdytojas užtikrina, kad atitinkamų taisomųjų veiksmų būtų imtasi dėl visų atitinkamų gaminių, kuriuos jis pateikė rinkai visoje ES. Prireikus ekonominės veiklos vykdytojas bendradarbiauja su rinkos priežiūros institucijomis.

⁽⁶²⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 5 straipsnio 2 ir 3 dalys.

⁽⁶³⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 5 straipsnio 2 dalis.

⁽⁶⁴⁾ Žr. 13 išnašą.

⁽⁶⁵⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 2 dalis.

⁽⁶⁶⁾ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1). Sąjungos muitinės kodekso 4 straipsnio 15 dalyje deklarantas apibrėžiamas kaip asmuo, pateikiantis muitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu tokia deklaracija yra pateikiama.

⁽⁶⁷⁾ Kai kurios įmonės teikia ir tarpines paslaugas internetu, ir realizavimo paslaugas. Reikia atsižvelgti į atitinkamas jų pareigas, kurios priklauso nuo to, kokiu statusu jos veikia konkrečiu atveju.

⁽⁶⁸⁾ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1).

yra informacinės visuomenės paslaugų teikėjai⁽⁶⁹⁾, patenkantys į šios direktyvos taikymo sritį. Elektroninės komercijos direktyva papildoma kitais ES teisės aktais, visų pirma ES vartotojų ir rinkodaros teisės aktais⁽⁷⁰⁾.

Elektroninės komercijos direktyva taip pat standartizuojamos atsakomybės už trečiųjų asmenų turinį išimtis, taikomos tiems informacinės visuomenės paslaugų teikėjams, kurie veikia kaip tarpininkai. Šiuo tikslu joje apibūdinamos trys skirtingos paslaugų kategorijos, iš kurių prieglobos paslauga yra reikšmingiausia gaminių saugos ir atitikties reikalavimams požiūriu⁽⁷¹⁾. Priegloba – tai paslauga, kai tarpinių paslaugų teikėjas, pavyzdžiui, internetinė prekyvietė arba interneto platforma⁽⁷²⁾, tik pasyviai saugo savo serveryje ir viešai skelbia informaciją, kurią pateikė paslaugos gavėjas, pavyzdžiui, internetu prekiaujantis gaminių pardavėjas.

Tarpinių paslaugų teikėjai, vykdanys prieglobos veiklą, tam tikromis aplinkybėmis gali būti atleisti nuo atsakomybės⁽⁷³⁾ už jų tinklus naudojančių trečiųjų šalių pateiktą neteisėtą informaciją ar trečiųjų šalių inicijuotą neteisėtą veiklą, pavyzdžiui, informaciją, kuria pažeidžiamos autorių teisės, prekių ženklai, ar nesąžiningą komercinę veiklą. Nors Elektroninės komercijos direktyvoje neteisėtos informacijos ar veiklos sąvoka neapibrėžta, pagal derinamuosius Sąjungos teisės aktus ir Bendros gaminių saugos direktyvą ši sąvoka taip pat gali apimti nesaugių ir (arba) reikalavimų neatitinkančių gaminių siūlymą⁽⁷⁴⁾.

Tačiau atleidimui nuo atsakomybės taikomos tam tikros sąlygos. Atleidimas nuo atsakomybės taikomas tik tuo atveju, jei tarpinių paslaugų teikėjai iš tikrųjų nežino arba nėra informuoti apie neteisėtą veiklą ar priglobiamą informaciją arba, sužinoję arba būdami informuoti apie tai (pavyzdžiui, pateikus „pakankamai tikslų ir pagrįstą“ pranešimą⁽⁷⁵⁾), imasi skubių priemonių informacijai pašalinti arba atimti galimybę ją pasiekti. Jei prieglobos paslaugos teikėjai neįvykdo šių sąlygų, jiems atleidimas nuo atsakomybės netaikomas ir todėl jie gal būti laikomi atsakingais už turinį, kurį priglobia internete.

Elektroninės komercijos direktyvoje nustatytas atleidimas nuo atsakomybės nedraudžia valstybėms narėms nustatyti procedūrų, kuriomis reglamentuojamas informacijos pašalinimas ar galimybės ją pasiekti atėmimas⁽⁷⁶⁾.

Be to, pagal valstybės narės teisinę sistemą teismas ar administracinė institucija gali reikalauti informacijos paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią, pašalinant trečiosios šalies turinį ir (arba) neleidžiant įtariamams pažeidimams pasikartoti ateityje⁽⁷⁷⁾. Šiuo požiūriu valdžios institucijos gali nustatyti specialius stebėsenos reikalavimus, jei jų taikymo sritis aiškiai apima tai, kas nurodyta šio pranešimo 5.2 skirsnio B dalyje.

⁽⁶⁹⁾ Žr. 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1) 1 straipsnį; ši apibrėžtis apima visas paslaugas, paprastai teikiamas už atlygį, per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir atskiru paslaugos gavėjo prašymu.

⁽⁷⁰⁾ Žr. Elektroninės komercijos direktyvos 1 straipsnio 3 dalį. Pavyzdžiui, tokios direktyvos kaip 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių (OL L 304, 2011 11 22, p. 4) ir 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22) taikomos visiems ekonominės veiklos vykdytojams, laikomiems prekybininkais ir vykdančioms komercinę veiklą vartotojų atžvilgiu, taip pat ir elektroninės prekybos srityje. Remiantis Komisijos parengtomis Direktyvos 2005/29/EB taikymo gairėmis, kalbant apie ekonominės veiklos vykdytojus, kurie yra platformoje veikiančios trečiosios šalys, pati platforma turėtų imtis atitinkamų priemonių, kad prekybininkai, veikdami kaip trečiosios šalys, laikytųsi ES vartotojų ir rinkodaros teisės aktų, taip pat gaminiams taikomų ES teisės aktų ir (arba) gaminių saugos teisės aktų reikalavimų (įskaitant nuorodą jo interneto svetainėje dėl CE ženklavimo, visų reikalaujamų išpėjų, informacijos ir etikečių pagal taikytinus teisės aktus). Konkretiems sektoriams skirtuose teisės aktuose taip pat gali būti nustatyti ženklavimo reikalavimai, taikomi prekybai internetu, pavyzdžiui, dėl internetu parduodamų energinių produktų, Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 518/2014. 2016 m. gegužės 25 d. Komisijos gairės dėl Direktyvos 2005/29/EB taikymo, SWD(2016) 163 final, skelbiamos adresu http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_lt.pdf, visų pirma žr. p. 75–76.

⁽⁷¹⁾ Kita Elektroninės komercijos direktyvoje apibūdinta veikla: 1) „paprasčio perdavimo kanalo veikla“, pavyzdžiui, informacijos (kurią pateikia paslaugos gavėjas) perdavimas arba priegos prie ryšių tinklo suteikimas (pvz., interneto paslaugų teikėjas) ir 2) „spartinimo veikla“, pavyzdžiui, kad informacijos perdavimas būtų spartesnis, pvz., duomenų bazės dubliavimas nukopijuojant pradinio serverio turinį siekiant užtikrinti pasaulinę aprėptį.

⁽⁷²⁾ Kai kurie ekonominės veiklos vykdytojai verčiasi įvairių rūšių veikla. Jie gali teikti prieglobos paslaugas, taip pat prekiauti savo vardu ir teikti kitas paslaugas, susijusias su e. prekyba. Kompetentingos institucijos konkrečiu atveju visada turi nustatyti, pagal kokį statusą reikia vertinti ekonominės veiklos vykdytoją ar interneto svetainę.

⁽⁷³⁾ Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnis.

⁽⁷⁴⁾ Jei toks pasiūlymas laikomas neteisėtu.

⁽⁷⁵⁾ Byloje *L'Oréal / eBay*, C-324/09, Europos Teisingumo Teismas paaiškino, kad atitinkamas klausimas, susijęs su atleidimo nuo atsakomybės sąlygomis, yra tas, ar eBay žinojo apie faktus ir aplinkybes, iš kurių buvo akivaizdžiai matyti neteisėta veikla (120–123 punktai).

⁽⁷⁶⁾ Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnio 3 dalis ir 46 konstatuojamoji dalis.

⁽⁷⁷⁾ Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnio 3 dalis ir 47 konstatuojamoji dalis.

Tačiau pagal esamą teisinį pagrindą valstybės narės negali nustatyti nei bendro įpareigojimo interneto tarpininkams, pavyzdžiui, prieglobos paslaugų teikėjams, stebėti turinį, nei bendro įpareigojimo aktyviai domėtis faktais arba aplinkybėmis, rodančiais neteisėtą veiklą.

Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, nacionalinės valdžios institucijos negali nustatyti bendro įpareigojimo šiems tarpininkams aktyviai stebėti visą interneto srautą ir ieškoti dalių, rodančių neteisėtą veiklą, kaip antai, siūlymą pirkti reikalavimų neatitinkančius ar pavojingus gaminius ⁽⁷⁸⁾. Tai yra papildomai paaiškinęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas ⁽⁷⁹⁾.

Atsižvelgiant į rinkos priežiūros veiklą, grindžiamą Bendros gaminių saugos direktyvos, Reglamento (EB) Nr. 765/2008 ir atitinkamų derinamųjų Sąjungos teisės aktų taikymu, Elektroninės komercijos direktyvos nuostatos taikomos tais atvejais, kai nesaugūs ar reikalavimų neatitinkantys gaminiai parduodami per tarpinių paslaugų internetu teikėją. Neatsižvelgiant į veiksmus, kurių imamasi dėl tarpinių paslaugų internetu teikėjo, rinkos priežiūros institucijos turėtų atlikti rinkos priežiūrą pagal taikytinas Bendros gaminių saugos direktyvos, Reglamento (EB) Nr. 765/2008 ir atitinkamų derinamųjų Sąjungos teisės aktų nuostatas, taip pat tikslingai stebėti tiekimo grandinės dalyvius (pavyzdžiui, Bendros gaminių saugos direktyvos atveju atitinkamai gamintoją arba platintoją ⁽⁸⁰⁾). Rinkos priežiūros institucijos gali įvertinti tinkamiausius veiksmus, kurių reikėtų imtis kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgdamos į proporcingumo principą. Taip būtų atsižvelgiama į rizikos lygį, jei ekonominės veiklos vykdytoją galima identifikuoti, skubumą, jei dėl konkretaus gaminio anksčiau jau buvo imtasi priemonių, ir kt ⁽⁸¹⁾.

3.3.3. Pašto paslaugų teikėjai

Pašto paslaugų direktyva netaikoma ribojamoms ir draudžiamoms prekėms. Tačiau valstybės narės gali nustatyti pašto paslaugų teikimo sąlygas siekdamas, kad būtų užtikrintas esminių reikalavimų laikymasis, pavyzdžiui, tinklo, susijusio su pavojingų prekių vežimu, saugumas ⁽⁸²⁾. Kadangi pašto paslaugų teikėjai turi užtikrinti korespondencijos ir pristatomų pašto siuntų konfidencialumą, iš esmės jie neatsako už pristatomą turinį. Vis dėlto pašto paslaugų teikėjų darbai įtakos gali turėti gaminių kontrolė, nes muitinė gali atidaryti ir patikrinti siuntas su gaminiiais, užsakytais iš trečiųjų šalių, kurioms taikomos muitinės procedūros ⁽⁸³⁾.

B DALIS. PRAKTINIAI INTERNETU PARDUODAMŲ GAMINIŲ RINKOS PRIEŽIŪROS ASPEKTAI

Šioje dalyje pateikiamos rekomendacijos ir kai kurie gerosios patirties pavyzdžiai valstybių narių valdžios institucijoms dėl ES vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams internetu parduodamų gaminių rinkos priežiūros, daugiausia grindžiami esama praktika ⁽⁸⁴⁾.

1. Bendrieji rinkos priežiūros principai

Valstybių narių valdžios institucijos, vykdydamos rinkos priežiūros veiklą, turi turėti omenyje tam tikrus bendruosius principus, taikytinus tradicinės ir internetinės rinkos priežiūrai.

⁽⁷⁸⁾ Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsnis.

⁽⁷⁹⁾ Žr., pvz., bylas SABAM / Scarlet, C-70/10, ir SABAM / Netlog, C-360/10, kuriose Teisingumo Teismas konstatavo, kad Elektroninės komercijos direktyva, 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (Autorių teisių direktyva) (OL L 167, 2001 6 22, p. 10) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (Teisių gynimo direktyva) (OL L 195, 2004 6 2, p. 16) aiškinamos kartu ir atsižvelgiant į reikalavimus, kylančius iš taikomų pagrindinių teisių apsaugos, turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiamas įpareigojimas, kuriuo nacionalinis teismas iš prieglobos paslaugų teikėjo reikalauja įdiegti filtravimo sistemą, taikomą informacijai, kurią jo serveriuose saugo jo teikiamų paslaugų naudotojai, taikomą nepasirinktinai visiems naudotojams, taikomą prevenciškai, savo lėšomis ir neribotam laikui, galinčią surasti muzikos, kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių, į kuriuos įpareigojimą prašanti taikyti šalis tvirtina turinti intelektinės nuosavybės teises, elektronines rinkmenas, kad būtų galima blokuoti viešą prieigą prie tų kūrinių, kurie pažeidžia autorių teises.

⁽⁸⁰⁾ Žr. Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 4 dalį.

⁽⁸¹⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 2 dalis ir 18 straipsnio 1 dalies antra ir trečia pastraipos. Reglamento (EB) Nr. 765/2008 18 straipsnio 4 dalis, 19 straipsnio 1 dalis, 20 straipsnio 2 dalis ir 21 straipsnis.

⁽⁸²⁾ Pašto paslaugų direktyvos 9 straipsnis ir 2 straipsnio 19 dalis.

⁽⁸³⁾ Žr. Sąjungos muitinės kodekso 46, 188 ir 189 straipsnius.

⁽⁸⁴⁾ Kai kurių institucijų praktika aprašyta „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, gerosios patirties tyrime“ ir jo priede: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Pagal proporcingumo principą⁽⁸⁵⁾ reikalaujama, kad valdžios institucijos imtųsi priemonių, proporcingų gaminio keliamo pavojaus dydžiui⁽⁸⁶⁾ ir (arba) reikalavimų nevykdymo mastui⁽⁸⁷⁾. Kartu reikia tinkamai atsižvelgti į atsargumo principą.

Be to, rinkos priežiūros institucijos pirmenybės tvarka turėtų tikslingai nukreipti savo veiksmus į svarbiausius tiekimo grandinės dalyvius ir prašyti, kad būtent už gaminio pateikimą Sąjungos rinkai atsakingi asmenys (gamintojas arba importuotojas) imtųsi taisomųjų veiksmų. Šis prašymas turėtų būti pateikiamas prieš kreipiantis į platintoją, kuris veikia tolesnėje tiekimo grandies rinkoje, arba tuo pat metu.

Be to, įvairių valstybių narių valdžios institucijos turėtų bendradarbiauti siekdamas veiksmingos rinkos priežiūros⁽⁸⁸⁾. Tai yra labai svarbu, atsižvelgiant į tarpvalstybinį e. prekybos pobūdį.

2. Strategija ir internetinės rinkos priežiūros planavimas

Kad būtų užtikrintas veiksmingas rinkos priežiūros veiklos organizavimas, valstybių narių valdžios institucijoms naudinga nustatyti internetu parduodamų gaminių rinkos priežiūros strategiją, siekiant subalansuoti jų uždavinį stebėti platų internetu parduodamų prekių asortimentą ir turėti patikrinimams atlikti būtinus išteklius. Šioje strategijoje reikėtų nustatyti jų priežiūros veiklos prioritetus ir atitinkamai paskirstyti išteklius. Strategijoje reikėtų atsižvelgti į valstybių narių valdžios institucijų galimybę atlikti rinkos priežiūrą, imantis tiek aktyvių, tiek reaktyvių priemonių.

Atlikdamos aktyvią rinkos priežiūrą, valdžios institucijos kontroliuoja tam tikrų kategorijų gaminius arba tam tikrus ekonominės veiklos vykdytojus savo pačių iniciatyva ir remdamosi su rizika susijusiais kriterijais. Rinkos priežiūros institucijos turėtų teikti pirmenybę patikrinimams, tikslingai nukreipdamos savo veiklą į tuos ekonominės veiklos vykdytojus, kurie daro didžiausią žalą šios institucijos jurisdikcijoje.

Valstybių narių valdžios institucijos taip pat prižiūri rinką reaktyviai, gavusios informaciją apie internete siūlomus pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius. Reaktyvią rinkos priežiūrą galima atlikti naudojant įvairius informacijos šaltinius. Veiksmingai tai padaryti galima patikrinant, ar pavojingi gaminiai, apie kuriuos pranešta per ES ankstyvojo perspėjimo apie pavojingus ne maisto produktus sistemą, yra parduodami internetu⁽⁸⁹⁾. Kiti informacijos šaltiniai, kurie gali būti naudojami šiuo tikslu, yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) pasaulinis gaminių atšaukimo portalas⁽⁹⁰⁾, vartotojų skundai ir iš valdžios institucijų, ekonominės veiklos vykdytojų bei žiniasklaidos gauta informacija.

3. Interneto rinkos priežiūros organizavimas

Atliekant internetu parduodamų gaminių kontrolę turi būti praktiškai keičiami tradiciniai rinkos priežiūros organizavimo būdai, kuriuos taiko valstybių narių valdžios institucijos.

Remiantis kai kurių valstybių narių patirtimi, paskyrus centrinius skyrius, atsakingus už internetu parduodamų pavojingų ir reikalavimų neatitinkančių gaminių stebėseną, galima padėti užtikrinti veiksmingą rinkos priežiūros institucijų turimų išteklių naudojimą⁽⁹¹⁾ ⁽⁹²⁾. Kai interneto priežiūros skyrius nustato pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius ir atitinkamą ekonominės veiklos vykdytoją, kompetentingi inspektoriai gali imtis tolesnių veiksmų.

Interneto inspektoriai turėtų turėti specialių žinių ir informacijos apie interneto aplinką ir tyrimus, kad galėtų veiksmingai nustatyti pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius. Šiuo klausimu nustčius specialiąsias standartines veiklos procedūras ir gaires valstybėms narėms atliekant internetu parduodamų gaminių rinkos priežiūrą, galima:

— padėti rinkos priežiūros pareigūnams vienoje vietoje ir struktūruotai saugoti ir rasti atitinkamą informaciją, susijusią su interneto tyrimais,

⁽⁸⁵⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 18 straipsnio 4 dalį ir Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 2 dalį.

⁽⁸⁶⁾ Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 2 dalis.

⁽⁸⁷⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 18 straipsnio 4 dalis, 19 straipsnio 1 dalis, 20 straipsnio 2 dalis ir 21 straipsnis.

⁽⁸⁸⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 24 straipsnį valdžios institucijos paprašytos privalo teikti pagalbą, keistis dokumentais ir informacija. Taip pat žr. dokumentą 2015-IMP-MSG-02rev03, kurį patvirtino Vidaus rinkos gaminių ekspertų grupė („Rinkos priežiūros ir atitikties vertinimo politika“), <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm.

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>.

⁽⁹¹⁾ Valstybių narių praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 5 ir 6 atvejo tyrimai: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹²⁾ Tokie skyriai, pavyzdžiui, galėtų paprastinti rinkos priežiūrą, tuo pat metu tikrindami, ar vykdomi skirtingų teisės aktų reikalavimai (pvz., gaminių saugos, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reikalavimai).

— didinti jų veiklos efektyvumą ⁽⁹³⁾.

Be to, valstybių narių valdžios institucijos turėtų dalyvauti mokymuose ir tarpusavyje bei su Europos Komisija keistis informacija apie geriausią interneto tyrimų patirtį.

Interneto tyrimai, susiję su gaminių saugos ir vartotojų ekonominių interesų užtikrinimo teisės aktų vykdymo užtikrinimu ⁽⁹⁴⁾, turi daug bendrų savybių. Dažnai yra tiriamos tų pačių rūšių interneto svetainės ar net tie patys ekonominės veiklos vykdytojai. Todėl gali būti veiksminga, jei su abiem sritimis susijusius interneto tyrimus atliktų tie patys centralizuoti skyriai. Visų pirma, gali būti naudinga tai, kad už šias politikos sritis būtų atsakinga ta pati valstybės narės valdžios institucija – taip dabar yra daugelyje valstybių narių. Dėl šių interneto tyrimų panašumų vienoje vartotojų politikos srityje nustatytos gairės taip pat gali būti naudingos kitose politikos srityse.

4. Interneto tyrimų ypatumai ir poreikiai

Nustačius tinkamą internetinės rinkos priežiūros strategiją, planą ir organizaciją, valstybių narių valdžios institucijos veiksmingiau atliks interneto tyrimus. Atliekant interneto tyrimus reikia atsižvelgti į tam tikrus ypatumus ir poreikius.

Vienas iš svarbiausių interneto tyrimų ir tradicinių tiekimo grandinių tyrimų skirtumų yra valdžios institucijų galimybė fiziškai gauti gaminius. Atlikdamos interneto tyrimus valdžios institucijos turi patikrinti interneto svetainėje, kurioje parduodamas gaminy, pateikiamą informaciją, o jei kyla abejonų dėl atitikties reikalavimams, jiems reikia paimti gaminių pavyzdžius. Tradicinėse tiekimo grandinėse valdžios institucijos gali gana nesunkiai gauti gaminių pavyzdžius iš platinto grandinės. Taip nėra internetu parduodamų gaminių atveju. Jei konkrečioje valstybėje narėje laikomos gaminių atsargos, pavyzdžius galima paimti paprastai. Tačiau jei gaminio atsargų yra tik kitoje valstybėje narėje, norint gauti tyrimams reikalingus pavyzdžius reikėtų pasitelkti tarptautinį bendradarbiavimą arba reikėtų susitarti, kad tyrimai būtų atliekami ten, kur yra gaminiai. Valdžios institucijoms taip pat reikia išsityti gaminių pavyzdžius internetu ir šiuo tikslu valstybių narių rinkos priežiūros institucijos galėtų atlikti „kontrolinį pirkimą“, tai būtų naudinga rinkos priežiūros institucijų atliekamam tyrimui, nes jos pavyzdžius gautų anonimiškai, kaip paprastas klientas ⁽⁹⁵⁾.

Kitas svarbus interneto tyrimų ir tradicinių tiekimo grandinių tyrimų skirtumas susijęs su sunkumais surasti atsakingą ekonominės veiklos vykdytoją ir paprašyti jo pateikti papildomos informacijos, gaminių pavyzdžių, taip pat atlikti kitus rinkos priežiūros veiksmus. Jei informaciją gauti sudėtinga, surasti ekonominės veiklos vykdytojus, parduodančius gaminius internetu, gali būti pati sunkiausia interneto tyrimų dalis. Todėl rinkos priežiūros institucijos, besinaudodamos turimomis priemonėmis, turėtų prašyti pateikti duomenis, reikalingus siekiant identifikuoti ekonominės veiklos vykdytojus remiantis atitinkamais informacijos šaltiniais, įskaitant interneto paslaugų teikėjus, domeno vardų registrus ⁽⁹⁶⁾, mokėjimo paslaugų teikėjus, tarpininkus (pvz., platformas), realizavimo paslaugų teikėjus).

Mėgindamos gauti duomenis apie konkretų ekonominės veiklos vykdytoją, rinkos priežiūros institucijos privalo atsižvelgti į asmens duomenų apsaugos taisykles (žr. Duomenų apsaugos direktyvą ⁽⁹⁷⁾), o nuo 2018 m. gegužės 25 d. – į Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ⁽⁹⁸⁾ ir E. privatumo direktyvą ⁽⁹⁹⁾). Nacionalinės valdžios institucijos turi laikytis taikytinų taisyklių, todėl patariama, kad jų kompetentingos nacionalinės duomenų apsaugos priežiūros institucijos tikrintų šiuos procesus ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹³⁾ Valstybių narių praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 3 ir 4 atvejo tyrimai: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm

⁽⁹⁵⁾ Valstybių narių praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 11 atvejo tyrimas – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁶⁾ Domeno vardų registrų sąrašas pateikiamas adresu <http://www.iana.org/domains/root/db>.

⁽⁹⁷⁾ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Duomenų apsaugos direktyva) (OL L 281, 1995 11 23, p. 31).

⁽⁹⁸⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽⁹⁹⁾ 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (E. privatumo direktyva) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

⁽¹⁰⁰⁾ Pažymėtina, kad šiuo dokumentu nesiekama išsamiai apžvelgti visų duomenų apsaugos reikalavimų pagal ES teisę.

Galiausiai atliekant interneto tyrimus valstybių narių valdžios institucijoms gali tekti rinkti atitinkamus įrodymus apie pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius. Pasirenkant įrodymų rinkimo būdus reikėtų atsižvelgti į tai, kad internete esanti informacija gali būti greitai pakeista ir pašalinta iš interneto. Įvairios prieinamos techninės priemonės gali užtikrinti, kad įrodymai, susiję su interneto tyrimais, būtų tinkamai užregistruoti, saugomi ir kad juos būtų galima panaudoti visuose būsimuose procesuose.

5. Taisomieji veiksmai, susiję su internetu parduodamais gaminiais

Valstybių narių valdžios institucijos turi imtis taisomųjų veikslių dėl internetu parduodamų pavojingų ir reikalavimų neatitinkančių gaminių. Tarpvalstybinėse situacijose gali prireikti ne tik atitinkamos valstybės narės valdžios institucijų, bet ir kitų valdžios institucijų bendradarbiavimo.

5.1. Taisomieji veiksmai, priklausantys nuo ekonominės veiklos vykdytojo buvimo vietos

Nacionalinių rinkos priežiūros institucijų vykdymo įgaliojimai apsiriboja jų jurisdikcija. Todėl nacionalinių valdžios institucijų galimybės imtis taisomųjų veikslių ir šių veikslių efektyvumas priklauso nuo to, kur yra ekonominės veiklos vykdytojas. Šiame skyriuje apibūdinta, kokių veikslių gali imtis valstybių narių valdžios institucijos, atsižvelgiant į nustatyto pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius tiekiančio ekonominės veiklos vykdytojo buvimo vietą, ir kaip valdžios institucijos gali bendradarbiauti.

5.1.1. Jei ekonominės veiklos vykdytojas yra valdžios institucijos jurisdikcijoje

Jei ekonominės veiklos vykdytojas yra valdžios institucijos jurisdikcijoje, valdžios institucija gali imtis veikslių pagal savo kompetenciją. Nustačiusi ekonominės veiklos vykdytoją, valdžios institucija gali reikalauti pateikti visus dokumentus, kuriais remiantis galima įrodyti atitiktį reikalavimams (pavyzdžiui, ES atitikties deklaraciją, atitinkamus techninius dokumentus, tyrimų ataskaitas ir kt.) ir pagal reikalavimus imtis taisomųjų veikslių⁽¹⁰¹⁾.

5.1.2. Jei ekonominės veiklos vykdytojo buvimo vieta yra ES, tačiau už valdžios institucijos jurisdikcijos ribų

Jei vykdam internetinę priežiūrą paaiškėja, kad ES esantis internetu prekiaujantis pardavėjas parduoda pavojingus ar reikalavimų neatitinkančius gaminius, tačiau jis yra už tyrimą atliekančios institucijos jurisdikcijos ribų, nacionalinės valdžios institucijos turėtų pirmiausia tiesiogiai susisiekti su atitinkamais ekonominės veiklos vykdytojais ir gauti tyrimui būtiną informaciją, arba, nustačiusios, kad nevykdomi reikalavimai, prašyti imtis taisomųjų veikslių⁽¹⁰²⁾.

Jei ekonominės veiklos vykdytojas nebendradarbiauja, nacionalinei valdžios institucijai patariama pasinaudoti tarpvalstybiniu bendradarbiavimu toliau nurodyta tvarka⁽¹⁰³⁾:

- jei A šalies rinkos priežiūros institucijai reikia informacijos siekiant užbaigti B šalies ekonominės veiklos vykdytojų atitikties reikalavimams vertinimą ir ekonominės veiklos vykdytojas neatsako į prašymą pateikti dokumentus, tada A šalies rinkos priežiūros institucija gali prašyti B šalies rinkos priežiūros institucijos pagalbos⁽¹⁰⁴⁾,
- jei ekonominės veiklos vykdytojas nesiima taisomųjų veikslių savanoriškai, A šalies rinkos priežiūros institucija⁽¹⁰⁵⁾ imasi: i) privalomųjų priemonių dėl internetu pateiktų gaminių tos konkrečios institucijos jurisdikcijoje, neatsižvelgiant į tai, ar ekonominės veiklos vykdytojas yra B šalyje⁽¹⁰⁶⁾; ir ii) atitinkamai praneša apie priemones per Europos rinkos priežiūros informacijos ir ryšių sistemą (ICSMS)⁽¹⁰⁷⁾ / Skubių pranešimų apie pavojingus ne maisto produktus sistemą (RAPEX). Tikimasi, kad kitų valstybių narių rinkos priežiūros institucijos imsis tolesnių priemonių, praneš apie jas RAPEX sistemoje ir (arba) pagal apsaugos sąlygos procedūrą, o konkrečiai iš B šalies rinkos priežiūros institucijos tikimasi, kad ji susisieks su gamintoju/ES importuotoju ir paprašys imtis taisomųjų veikslių dėl visų atitinkamų gaminių⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 19 straipsnio 1 dalis ir 21 straipsnis.

⁽¹⁰²⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 19 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad rinkos priežiūros institucijos bendradarbiauja su ekonominės veiklos vykdytojais dėl veikslių, kurie gali sumažinti šių ekonominės veiklos vykdytojų tiekiamų gaminių keliamus pavojus. Konkretiems sektoriams skirtuose teisės aktuose, suderintuose pagal pavyzdinę Sprendimo Nr. 768/2008/EB R2 straipsnio 8 dalį, R4 straipsnio 7 dalį, R5 straipsnio 4 dalį, nustatyta bendra atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo pareiga imtis taisomųjų priemonių, kad gaminiai atitiktų reikalavimus, jeigu mano ar turi priežasčių manyti, kad gaminyje neatitinka taikytinų derinamųjų Sąjungos teisės aktų. Be to, remiantis konkrečiais sektoriams skirtais teisės aktais, suderintais pagal pavyzdinį Sprendimo Nr. 768/2008/EB R31 straipsnį, ekonominės veiklos vykdytojas užtikrina, kad dėl visų atitinkamų gaminių, kuriuos jis pateikė rinkai visoje ES, būtų imtasi visų reikalingų taisomųjų veikslių.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹⁰⁴⁾ Šios rūšies tarpusavio pagalbos teisinis pagrindas nustatytas Reglamento (EB) Nr. 765/2008 24 straipsnio 2 dalyje.

⁽¹⁰⁵⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 19 straipsnio 3 dalis; sektoriams skirtuose teisės aktuose, suderintuose pagal pavyzdinę Sprendimo Nr. 768/2008/EB R31 straipsnio 4 dalį.

⁽¹⁰⁶⁾ Tai neturi poveikio galimybei imtis lygiagrečių priemonių savo šalyje įsikūrusių platintojų atžvilgiu, kad būtų galima kreiptis į savo teritorijoje fiziškai esančias įmones.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>

⁽¹⁰⁸⁾ Pagal Bendros gaminių saugos direktyvos 12 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 765/2008 22 straipsnį, taip pat pagal Sąjungos apsaugos procedūrą, numatytą konkrečioms sektoriams skirtuose teisės aktuose, arba nuostatas, kuriomis siekiama suderinimo pagal Sprendimo (EB) Nr. 768/2008/EB pavyzdines R31 straipsnio 6 ir 8 dalis.

Jei reikia tarptautinio bendradarbiavimo, Komisija padeda taip bendradarbiauti, pateikdama atitinkamų valstybių narių valdžios institucijų kontaktinių asmenų sąrašą ⁽¹⁰⁹⁾.

5.1.3. *Jei ekonominės veiklos vykdytojas įsikūręs už ES ribų*

Jei ekonominės veiklos vykdytojas įsikūręs už ES ribų, valstybės narės valdžios institucijos turi tam tikrų galimybių imtis prieš jį veiksmų. Šie ekonominės veiklos vykdytojai turėjo būti informuoti, kad ES vartotojams internetu siūlomi parduoti gaminiai turi atitikti ES reikalavimus. Jiems taip pat reikėtų pranešti apie jų prievoles ir jų turi būti paprašyta ištaisyti visus reikalavimų nesilaikymo atvejus. Prireikus valstybės narės gali blokuoti interneto svetaines, kuriose siūlomi pavojingi ar reikalavimų neatitinkantys gaminiai. Visų pirma Bendros gaminių saugos direktyvos 8 straipsnio 1 dalies d ir e punktuose šiuo tikslu valstybėms narėms leidžiama imtis konkrečių priemonių. Be to, atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 765/2008 16 straipsnio 2 dalį, rinkos priežiūros institucijos gali imtis būtinų priemonių siekdamas pašalinti gaminius iš rinkos, juos uždrausti arba apriboti.

Bendradarbiaujant su kitų jurisdikcijų valdžios institucijomis galima rasti priemonių, skirtų tokiems atvejams spręsti. Todėl valstybės narės raginamos siekti bendradarbiavimo su kompetentingomis trečiųjų šalių valdžios institucijomis. Valstybės narės raginamos pranešti Komisijai apie šią bendradarbiavimo veiklą. Tai visų pirma svarbu kalbant apie klausimams, kuriems išspręsti gali prireikti laikytis suderinto požiūrio ES lygmeniu, siekiant palengvinti bendradarbiavimą atliekant tyrimus, susijusius su ES vartotojams ar kitiems galutiniams naudotojams internetu parduodamų gaminių sauga ir atitiktimi reikalavimams. Valstybės narės pranešimuose, teikiamuose per skubių pranešimų sistemą, reikėtų nurodyti, ar gaminyje buvo parduodamas internetu iš trečiosios šalies ir per kurią interneto parduotuvę ar interneto platformą.

Jau yra speciali tarptautinio bendradarbiavimo gaminių saugos klausimais sistema – RAPEX-China, kurią įsteigė Europos Komisijos tarnybos ir Kinijos bendroji kokybės priežiūros, inspekcijų ir karantino administracija (AQSIQ) ⁽¹¹⁰⁾.

Jei internetu parduodami gaminiai patenka į ES iš trečiųjų šalių, taip pat reikėtų, kad rinkos priežiūros institucijos ir muitinės tarpusavyje bendradarbiautų, siekiant patikrinti ir sustabdyti prekių siuntas pasienyje ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾. Tai labai svarbu, jei siunta tiesiogiai atgabenama ne iš ES ir yra skirta ES esančiam klientui ir jeigu ekonominės veiklos vykdytojas nėra įsikūręs ES.

5.2. **Taisomieji veiksmai, skirti internetu parduodamiems gaminiams**

Jeigu gaminiai parduodami internetu, pagal nacionalinę teisę tam tikrais atvejais rinkos priežiūros institucijoms turi būti leidžiama prašyti, kad tarpinių paslaugų internetu teikėjai (pavyzdžiui, prieglobos paslaugų teikėjai, kaip antai interneto platformos) imtųsi specialių taisomųjų veiksmų siekdami pašalinti prieigą prie informacijos apie reikalavimų neatitinkančius ir nesaugius gaminius iš jų interneto svetainės arba atimti galimybę pasiekti šią informaciją. Tai apima ir tuos atvejus, kai pardavėjai yra įsikūrę už ES ribų. Tai yra vadinamoji pranešimo ir veiksmų procedūra ⁽¹¹³⁾.

Nors Elektroninės komercijos direktyvoje pati ši procedūra nenustatyta, ją galima laikyti šios procedūros pagrindu, kiek ji yra susijusi su šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje nustatytais atleidimo nuo atsakomybės sąlygomis dėl žinojimo ir informuotumo ir paskesnio informacijos pašalinimo arba galimybės ją pasiekti atėmimo. Rinkos priežiūros

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm.

⁽¹¹⁰⁾ Naudojant sistemą RAPEX-China ES ir Kinijos gaminių saugos institucijos gali reguliariai ir greitai perduoti duomenis apie pavojingus vartoti skirtus ne maisto produktus. Komisija teikia Kinijos valdžios institucijoms informaciją apie pavojingus vartojimo gaminius iš Kinijos, apie kuriuos valstybės narės pranešė per skubių pranešimų apie pavojingus ne maisto produktus sistemą (RAPEX). Kinijos valdžios institucijos tiria šiuos pranešimus ir, kai įmanoma, dėl šių gaminių imasi priemonių, kurias taikant gali būti uždraustas arba apribotas tolesnis šių gaminių eksportas į ES.

⁽¹¹¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 765/2008 27 straipsnis.

⁽¹¹²⁾ Daugiau informacijos apie bendradarbiavimą su muitine pateikiama Komisijos pranešime C(2016)1958 final „2016 m. Mėlynasis vadovas dėl gaminių reglamentuojančių ES taisyklių įgyvendinimo“ ir Gairėse dėl importo kontrolės gaminių saugos ir atitikties srityje, skelbiamose adresu http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/info_docs/customs/product_safety/guidelines_lt.pdf.

⁽¹¹³⁾ Žr. 2016 m. gegužės 25 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Interneto platformos ir bendroji skaitmeninė rinka Europos galimybės ir uždaviniai“, COM(2016) 288, skelbiamą adresu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>.

institucijoms reikėtų suteikti įgaliojimus ir išteklius taikyti šias „pranešimo ir veiksmų“ procedūras tiesiogiai arba pradėti bendradarbiauti su jų nacionalinės valdžios institucijomis, kompetentingomis įgyvendinti Elektroninės komercijos direktyvą⁽¹¹⁴⁾.

Jeigu tarpininkas nori pasinaudoti Elektroninės komercijos direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta atleidimo nuo atsakomybės sąlyga, atitinkamas interneto tarpininkas privalo reaguoti greitai ir pašalinti neteisėtą informaciją arba atimti galimybę ją pasiekti po to, kai jam pranešama, pavyzdžiui, apie nesaugų ar reikalavimų neatitinkantį gaminį⁽¹¹⁵⁾. Šiuo tikslu pranešimą pateikiančios institucijos turėtų pateikti pakankamai informacijos, kad tarpinių paslaugų teikėjai galėtų pagrįstai nustatyti atitinkamą neteisėtą informaciją.

Be to, nors Elektroninės komercijos direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje draudžiama nustatyti bendrą įpareigojimą stebėti faktus arba aktyviai jais domėtis, šiame straipsnyje nurodyta, kad valstybės narės gali nustatyti įpareigojimus tarpininkams skubiai pranešti kompetentingoms institucijoms apie įtariamą neteisėtą veiklą, kurios imamasi, arba jų paslaugos gavėjų pateiktą informaciją. Tarpininkai taip pat gali privalėti perduoti informaciją kompetentingoms institucijoms jų prašymu, o tai suteikia galimybę nustatyti jų paslaugos gavėjus, su kuriais jie yra sudarę saugojimo sutartis.

Siekiant padėti tarpininkams veiksmingai reaguoti ir pašalinti informaciją apie nesaugių ar reikalavimų neatitinkančių gaminių pardavimą iš savo interneto svetainės, valstybių narių valdžios institucijoms patartina užmegzti glaudžius tarpusavyo ryšius, kad jos galėtų greitai reaguoti pasitelkusios svarbiausius tarpininkus, teikiančius internetu parduodamiems gaminiams prieglobos paslaugas.

Be „pranešimo ir veiksmų“ procedūros, kuri gali būti numatyta nacionalinėje teisėje, kai kurios ES rinkos priežiūros institucijos taip pat gali užblokuoti ir uždaryti tam tikras interneto svetaines remdamosi savo atitinkamomis nacionalinėmis teisinėmis sistemomis.

Galiausiai, kalbant apie specialias gaminių saugos valdymo ypatybes e. prekybos srityje, reikėtų pažymėti, kad, kai perkama internetu, galima nesunkiai nustatyti vartotojus ir kitus galutinius naudotojus, nes apsiperkant internetu yra pateikiami jų kontaktiniai duomenys. Tai reiškia, kad atitinkami ekonominės veiklos vykdytojai galėtų veiksmingiau susisiekti su klientais, jei prireiktų taisomųjų veiksmų, pavyzdžiui, atšaukti gaminį⁽¹¹⁶⁾.

C DALIS. VARTOTOJŲ IR ĮMONIŲ INFORMUOTUMO APIE INTERNETU PARDUODAMŲ GAMINIŲ SAUGĄ IR ATITIKTŲ REIKALAVIMAMS DIDINIMAS

Šioje dalyje aprašyta geriausia valstybių narių valdžios institucijų patirtis, įgyta didinant vartotojų ir įmonių informuotumą apie internetu parduodamų pavojingų ir reikalavimų neatitinkančių gaminių keliamas problemas.

1. Vartotojų informuotumo didinimas

Vienas iš būdų apsaugoti vartotojus nuo galimo pavojaus sveikatai, saugai ir kitos rizikos perkant gaminius internetu – didinti jų informuotumą apie problemas, susijusias su pirkimu internetu, ir suteikti jiems galimybę priimti išsamia informacija pagrįstus sprendimus.

Valdžios institucijoms rekomenduojama gerinti vartotojų apsaugą papildant savo priežiūros ir vykdymo užtikrinimo veiklą į vartotojus nukreiptais komunikacijos veiksmais.

Valdžios institucijos galėtų parengi komunikacijos ir informacijos priemonių rinkinį vartotojams remdamosi prielaida, kad apskritai vartotojai tikisi, kad jų internetu perkami gaminiai yra saugūs ir atitinka reikiamas taisykles. Vartotojai nebūtinai supranta galimus su pirkimu internetu susijusius pavojus⁽¹¹⁷⁾.

Šiame skyriuje siekiama išnagrinėti du aspektus, kurie yra svarbūs siekiant didinti vartotojų informuotumą: ką vartotojams naudinga žinoti ir kaip valstybių narių valdžios institucijos galėtų informuoti vartotojus. Šiais siūlymais būtų galima pasinaudoti rengiant galimas informacines kampanijas vartotojams.

⁽¹¹⁴⁾ Papildoma informacija apie šiuos įpareigojimus pateikta Komisijos tarnybų darbiniam dokumente „Bendrojoje rinkoje internetu teikiamos paslaugos, įskaitant e. prekybą“, p. 30, http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf.

⁽¹¹⁵⁾ „Pranešimai apie tariamai neteisėtą veiklą ar informaciją yra nepakankamai tikslūs ir pagrįsti, vis dėl to toks pranešimas paprastai yra elementas, į kurį nacionalinis teismas turi atsižvelgti vertindamas, ar, atsižvelgiant į taip operatoriui perduotą informaciją, jis realiai žinojo apie faktus ir aplinkybes, kuriomis remdamasis rūpestingas ūkio subjektas būtų turėjęs konstatuoti pažeidimą“, Sprendimo *L'Oréal SA ir kt. / eBay International AG ir kt.*, C-324/09, 122 punktą.

⁽¹¹⁶⁾ Reikia atsižvelgti į duomenų apsaugos reikalavimus.

⁽¹¹⁷⁾ Žr., pavyzdžiui, *The consumer perspective regarding product safety for online purchases*, NVWA 2016, reported in OECD (2016), „Online Product SAFETY: Trends and Challenges“, OECD Digital Economy Papers, Nr. 261, OECD Publishing, Paryžius. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1. **Ką vartotojams naudinga žinoti?**

Gaminių saugos ir atitikties reikalavimams požiūriu valstybių narių valdžios institucijos gali imtis veiksmų siekdamos užtikrinti, kad vartotojai būtų informuojami bent apie toliau nurodytus esminius aspektus, susijusius su internetu parduodamomis vartojimo prekėmis:

- vartojimo prekėms (kurias siūloma pirkti ir internetu, ir tradicinėse parduotuvėse) taikomi įvairiausi teisiniai reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad gaminys nekeltų pavojaus vartotojų sveikatai, saugai ar pan.,
- apsipirkdami internetu, vartotojai turėtų būti raginami patikrinti, ar pateikta reikalaujama informacija apie gamini, pavyzdžiui, išpėjimai ir atsekamumo informacija (pvz., gamintojo, taip pat, jei taikytina, importuotojo adresas ir kontaktinė informacija) ⁽¹¹⁸⁾,
- ES valstybių narių rinkos priežiūros institucijos pagal savo kompetenciją atsako už rinktos priežiūrą siekiant užtikrinti, kad parduodami gaminiai būtų saugūs ir atitiktų taikomus reikalavimus,
- kad kuo labiau sumažintų pavojų internetu įsigyti nesaugių gaminių, vartotojai galėtų:
 - patikrinti, ar gaminiui, kurį jie nori įsigyti, buvo taikomos ribojamosios priemonės, pavyzdžiui, atšaukimas RAPEX interneto svetainėje ⁽¹¹⁹⁾, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) portale dėl gaminių atšaukimo ⁽¹²⁰⁾ arba bet kokuose nacionaliniuose atšauktų gaminių sąrašuose,
 - palyginti internetu prekiaujančio pardavėjo pateiktą informaciją su gamintojo interneto svetainėje pateikta informacija ⁽¹²¹⁾,
 - susisiekti su pardavėju ar interneto svetaine ir pamėginti išsiaiškinti, ar gaminys atitinka taikomus ES reikalavimus,
- vartotojams reikėtų pranešti apie galimas priemones, kurios gali būti naudojamos siekiant pateikti valdžios institucijoms skundą ir pranešti apie saugumo problemas ar kitus internetu įsigytų gaminių neatitikties reikalavimams atvejus. Juos taip pat reikėtų informuoti apie jų kaip vartotojų teises tada, kai gaminys atšaukiamas.

Apie tam tikrų kategorijų gaminius gali būti teikiama papildoma, išsami, konkrečiam sektoriui būdinga informacija, jei labiau tikėtina, kad gali kilti didelis pavojus, įvykti nelaimingų atsitikimų ir būti patirta sužalojimų ⁽¹²²⁾.

1.2. **Kaip valstybės narės turėtų informuoti vartotojus apie gaminių saugos aspektus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti perkant internetu?**

Šiame skyriuje aprašytos konkrečios vartotojų informavimo priemonės ir geriausia patirtis, kuriomis kelios valstybės narės jau pasinaudojo, teikdamos vartotojams su gaminių sauga internete susijusią informaciją.

1.2.1. **Valdžios institucijų interneto svetainės**

Valdžios institucijų interneto svetainėse būtų galima pateikti glaustą ir naujausią informaciją apie gaminių saugai taikomus teisės aktus ir vartotojų bei ekonominės veiklos vykdytojų teises ir pareigas. Šios interneto svetainės galėtų būti aiški erdvė, kur vartotojai galėtų pateikti su sauga ir (arba) neatitiktimi reikalavimams susijusius skundus dėl internetu parduodamų gaminių.

⁽¹¹⁸⁾ Šiuo klausimu taip pat žr. 2016 m. gegužės 25 d. Komisijos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos įgyvendinimo ir (arba) taikymo gaires, SWD(2016) 163 *final*, skelbiamas adresu http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_lt.pdf, visų pirma p. 75 dėl saugumo išpėjimų, susijusių su konkrečiu gaminiu. Taip pat žr., pvz., 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/48/EB dėl žaislų saugumo (OL L 170, 2009 6 30, p. 1) 11 straipsnio 2 dalį.

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽¹²¹⁾ Internetu prekiaujantys pardavėjai ir gamintojai ne visada yra tie patys subjektai. Internetu prekiaujantys pardavėjai gali pirkti prekes iš gamintojo ir parduoti jas specialioje interneto svetainėje (arba per tarpininką / prieglobos teikėją). Tačiau gali būti, kad būtent gamintojas gamina ir parduoda savo paties gaminius jam priklausančioje specialioje interneto parduotuvėje.

⁽¹²²⁾ Pvz., žr. <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>.

1.2.2. Žiniasklaidos ir informuotumo didinimo kampanijų naudojimas

Valdžios institucijos galėtų naudotis žiniasklaida ir internetu siekdamas pateikti svarbiausią informaciją vartotojams. Žiniasklaidos priemonės, naudojamos siekiant pateikti informaciją plačiai tikslinei auditorijai, galėtų būti populiaros televizijos laidos, specializuotos interneto svetainės, spauda, vartotojams skirti žurnalai.

Labai dažnai, kai informacija apie su gaminių sauga susijusias problemas pasirodo naujienų antraštėse, spaudos atstovai prašo valdžios institucijų pakomentuoti situaciją ir duoti interviu. Valdžios institucijos galėtų pasinaudoti šia galimybe vartotojams pabrėžti svarbiausius gaminių pirkimo internetu aspektus⁽¹²³⁾.

Valdžios institucijos taip pat raginamos rengti informuotumo didinimo kampanijas, taip pat ir socialinėje žiniasklaidoje, per kurias daugiausia dėmesio būtų skiriama internetu parduodamų gaminių saugai ir atitinkamai reikalavimams. Valdžios institucijos taip pat galėtų pateikti informaciją apie aspektus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti siekiant saugiai apsipirkti internetu.

1.2.3. Vartotojų skundų sistemos

Vartotojų skundų sistemos yra svarbios rinkos priežiūros institucijoms, nes jose atkreipiamas dėmesys į pavojingus ir reikalavimų neatitinkančius gaminius ir vartotojų rūpesčius bei poreikius⁽¹²⁴⁾. Skundai yra geras informacijos šaltinis planuojant priežiūrą ir vartotojų informavimo veiklą. Nacionalinės valdžios institucijos galėtų pateikti aiškia informaciją vartotojams apie tai: a) kada pateikti skundą; b) kaip pateikti skundą ir c) kuri valdžios institucija yra atsakinga už skundo nagrinėjimą.

Valstybės narės galėtų užtikrinti, kad vartotojų skundų dėl internetu parduodamų pavojingų ir reikalavimų neatitinkančių gaminių sistemos būtų prieinamos internete, atsižvelgiant į Komisijos rekomendaciją dėl suderintos ES vartotojų skundų ir pasiteiravimų klasifikavimo ir pranešimo sistemos metodikos taikymo⁽¹²⁵⁾.

2. Įmonių informuotumo didinimas

Nors būtent ekonominės veiklos vykdytojai yra atsakingi už tai, kad būtų laikomasi ES taisyklių, didinant įmonių informuotumą apie reikalavimus, kuriuos jos turi atitikti, padedama užtikrinti, kad vartotojus pasiektų saugūs ir reikalavimus atitinkantys gaminiai. Paprastai informacijos apie taikytinas taisykles prieinamumas padeda rinkoje atsirasti saugesniems gaminiams, nes paveikiamas ir gerinamas ekonominės veiklos vykdytojų elgesys, susijęs su reikalavimų vykdymu. Laikytis reikalavimų ekonominės veiklos vykdytojams yra naudinga daugeliu aspektų – jie gali veiksmingiau naudoti savo išteklius, sutaupti, išvengiant su taisomosiomis priemonėmis susijusių išlaidų, ir neprarasti geros reputacijos.

Paprastai įmonių informuotumas didinamas suteikiant joms galimybę nesunkiai gauti pagrindinę informaciją apie taikytinus reikalavimus ir apie tai, kaip laikytis reikalavimų. Siekiant kuo didesnio efektyvumo, galima teikti informaciją apie konkrečius sektorius ar gaminius. Šiuo klausimu informacines kampanijas, su sauga ir reikalavimų vykdymu susijusius seminarus ir kt. galima pritaikyti prie interneto aplinkos⁽¹²⁶⁾.

Dar vienas būdas pasiekti įmones – skelbti joms skirtas specialias gaires. Šiose gairėse galėtų būti pabrėžiama visa naujiena informacija apie tai, kaip konkrečioje srityje internetu pardavinėti saugias reikalavimus atitinkančias prekes, kokius reikalavimus reikia įvykdyti ir kokia atsakomybė tenka interneto veiklos vykdytojui. Galima taip pat nurodyti nuobaudas ir sankcijas, kurios gali būti taikomos interneto veiklos vykdytojams, jei jie pažeidžia taikytinus teisės aktus⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²³⁾ Valstybių narių praktika naudojant žiniasklaidos priemones vartotojams informuoti aprašyta „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 12 atvejo tyrime: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁴⁾ Valstybių narių praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 9 atvejo tyrimas, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁵⁾ C(2010) 3021, http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_lt.pdf.

⁽¹²⁶⁾ Valstybių narių praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 16 atvejo tyrimas, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁷⁾ Praktika: „Rinkos priežiūros veiklos, susijusios su vartotojams internetu parduodamais ne maisto produktais, tyrimo“ 17 atvejo tyrimas, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> ir <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Kadangi vartojimo gaminiai, kurių galima įsigyti ES rinkoje, įvežami ir iš ES nepriklausančių šalių, svarbu teikti informaciją už ES ribų veikiančioms užsienio įmonėms, pvz., už ES ribų įsikūrusioms interneto parduotuvėms. Viena iš priemonių galėtų būti užtikrinti, kad ES įmonėms parengta informacija būtų prieinama ir reklamuojama ne ES įsikūrusioms įmonėms, pvz., prekybos mugėse ir atitinkamuose prekybos rūmuose, prekybos skatinimo ir informacijos centruose ir vietos valdžios institucijose, kurios gali informuoti ekonominės veiklos vykdytojus trečiosiose šalyse.

Bendradarbiavimas su interneto platformomis gali padėti platinti arba perduoti atitinkamą informaciją įmonėms, siūlančioms vartojimo gaminius savo platformoje ES vartotojams.

Be to, pagrindinėse šalyse partnerėse, bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijomis, būtų galima rengti kuo labiau suderintus ar organizuotus seminarus ES lygmeniu, siekiant geriau užtikrinti, kad informacija pasiektų reikiamas įmones. Būtų galima rengti ir specialius mokymus importuotojams.
